

דברי הכנסת

הישיבה העשרים של הכנסת השניה

יום שני, כ' חשון תשי"ב (19 נובמבר 1951)

ירושלים, בנין הכנסת, שעה 16.15

בחירת נשיא המדינה

היו"ר י. שפרינצק :

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת, שתהיה מוקד דשת לבחירת נשיא מדינת ישראל. בחוק המעבר תשי"ט נאמר: "נשיא המדינה יבחר עלידי הכנסת בבחירות חשאיות. המועמד שקיבל למעלה ממחצית הקולות של חברי הכנסת הוא הנבחר. לא קיבל מועמד רוב כזה, מציביעים שנית. לא קיבל מועמד רוב כזה גם בהצבעה שניה, חוזרים ומצביעים. בהצבעה השלישית, וכן בכל הצבעה נוספת, לא יועמד לבחירה המועמד שקיבל בבחירה הקודמת את מספר הקולות הקטן ביותר. המועמד שקיבל בהצבעה שלישית או באחת ההצבעות הנוספות למעלה ממחצית הקולות של חברי הכנסת המשתתפים בהצבעה, הוא הנבחר".

היו"ר י. שפרינצק :

בשם סיעת המזרחי - חברי הכנסת נורוק.

מרדכי נורוק (המזרחי) :

בית גבוה. בשם סיעת המזרחי יש לי הכבוד להציע את הד"ר חיים בן עזור ווייצמן כנשיא מדינת ישראל. זכרנו לו "חסד נעורייך, אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

היו"ר י. שפרינצק :

בשם הרשימה הדמוקרטית לערביי ישראל, חברי הכנסת סיף אלדין אלזעבי.

סיף אלדין אלזעבי (הרשימה הדמוקרטית לערביי ישראל) :

כבוד היושבי ראש כנסת נכבדה. בשם הרשימה הדמוקרטית לערביי ישראל הנני מציע לכנסת לבחור את הפרופסור חיים ווייצמן כנשיא המדינה.

היו"ר י. שפרינצק :

בשם סיעת החקלאות והפיתוח, חבר הכנסת פארס חמדאן.

פארס חמדאן (החקלאות והפיתוח) :

כבוד היושבי ראש, כנסת נכבדה. בשם סיעת החקלאות והפיתוח הריני מציע לכנסת לבחור את הפרופסור חיים ווייצמן כנשיא מדינת ישראל.

היו"ר י. שפרינצק :

רשות הדיבור לחברי הכנסת חיים בוגר, להצעה בשם סיעת הציונים הכלליים.

חיים בוגר (הציונים הכלליים) :

אדוני היושבי ראש, כנסת נכבדה. בשם סיעת הציונים הכלליים, מפלגת המרכז, אני מתכבד להציע את הד"ר חיים בן עזור ורחל ווייצמן לנשיא מדינת ישראל.

היו"ר י. שפרינצק :

רשות הדיבור לחברי הכנסת ורהפטיג, להצעה בשם הפועל המזרחי.

זרח ורהפטיג (הפועל המזרחי) :

כנסת נכבדה. בשם סיעת הפועל המזרחי אני מתכבד להציע את הד"ר חיים ווייצמן כנשיא מדינת ישראל.

היו"ר י. שפרינצק :

בשם הסיעה הפרוגרסיבית - חברי הכנסת רוזן.

פנחס רוזן (המפלגה הפרוגרסיבית) :

אדוני היושבי ראש, כנסת נכבדה. בשם סיעת המפלגה הפרוגרסיבית, מתכבד אני להציע לבחור כנשיא המדינה את ד"ר חיים בן עזור ווייצמן.

אריה בן אליעזר (תנועת החרות) :

אדוני היושבי ראש, כנסת נכבדה. במעמד רם זה, עת מופנות עיני עם ישראל לטכס המגלם את הביטוי הנצ

שיבה כ', כ' חשון תשי"ב (19 נובמבר 1951)
— בחירת נשיא המדינה (בן־אליעזר, מיקונים) —

הנסיון של שלוש השנים האחרונות — תקופת כהונתו של הדר"ר ווייצמן כנשיא המדינה.

אנו קובעים בצער, שהנשיא הקודם, המועמד לנישואות זו הפעם השנייה, לא הורגש לטובה בחיי המדינה במשך כל השנים האלה. הוא היה נשיאה הראשון של ישראל הצעירה, שקמה בסערת מלחמת העצמאות, והועמד לפני מבחנים חמורים מיומה הראשון — מבחן הגנה העצמאות, מבחן הנאמנות לשלום, לחופש העם ולערכי הדמוקרטיה. לעינינו ובחסותו, מבלי שימחה על כך בשים הזמנות, הפקירו שליטי המדינה את העצמאות הלאומית, ורמסו את העקרונות הדמוקרטיים של "מגילת היסוד", שאושרו חגיגת עליידי מועצת־המדינה הזמנית.

לעינינו ובחסותו הפכו שליטי המדינה צעד אחרי צעד את ישראל לנחלה אמריקנית, למדינה גרורה של ה"סטייט־דפארטמנט" והעמידו אותה למעשה במחנה האטלאנטי נאצי התוקפני, הפועל לשם הצחת מלחמת־עולם שלישית נגד ברית־המועצות וכל העמים שוחרי השלום. גם בשבועות האחרונים, כאשר הממשלה עצמה גילתה את קלפי מדיניותה הרפתקנית וחסרת הכבוד הלאומי של מוזימת צירוף ישראל לגוש תוקפני מזרח־תיכוני, כאשר הממשלה עלתה על דרך של משא־ומתן עם משלת בון הניאו־נאצית, מכירה למעשה בהקמת הצבא הנאצי, וחרתת לברית תוקפנות עם פארק ואיבן־סעוד, נוריסעיד וטאלל בפקיד יורשי היטלר — לא שמענו את מחאתו של הנשיא.

הממשלה מנסה להועיד לנו תפקיד של חוטבי־עצים ושואבי־מים למיליארדרים האמריקניים, ולארצנו — תפקיד של בסיס אסטרטגי; היא מנסה להועיד לבנינו ולבנותינו תפקיד של בשר־ותוחים לתוקפנות האנטי־סובייטית של מצית־המלחמה האמריקניים־בריתיים־נאציים. הממשלה העמידה את המדינה במצב של תלות פוליטית וכלכלית בשליטי וואשינגטון, הפקירה בידיה את אוצרות הארץ, הסכימה לפיקוח הגאוליטריים של טרומן על הכלכלה והצבא, ביצעה לפי הוראותיהם את הורדת רמת־החיים של העם והרעבתו, מגשימה מדיניות של "בסיסים במקום מזון". הנשיא שתק — ושתיקה כהרואה דמיא, לימדונו חכמינו הקמונים.

שליטי המדינה פערו קשות בהרגשתו של העם למוד־נסיון הדורות של דיכוי לאומי, כאשר הקימו ממשל של טרור ודיכוי לאומי כלפי האוכלוסיה הערבית, כאשר נקטו במדיניות אנטי־ערבית לפי אותם היסודות של המדיניות האנטי־יהודית של כוחות הריאקציה בעולם. הדיכוי נגד הערבים השתלב חיש מהר גם עם פראקטיקה של רמיסת החירויות הדמוקרטיות של המוני היהודים. במ"קום יצירת חוקה דמוקרטית, מבססים שליטי המדינה את שלטונם על חוקי החירום של המשעבד הבריטי לשעבר. לעינינו ובחסותו של הנשיא עברה המדינה תהליך מסוכן של בזבוז הישגי העם, הישגים שנרכשו במחיר של קרבנות רבים. ישראל הגיעה למצב של שואה כלכלית, הפכה להיות מכשיר בידו משעבדי העמים ומצית־המלחמה האמריקניים־בריתיים, מצב המסכן את בטחוננו ועתי־דנו.

לכן, אין פאטריוט נאמן, אין שוחר שלום ועצמאות יכול — לאור נסיון זה — לתת אמן בנשיא הקודם ואינו יכול לתת יד לבחירתו מחדש. לכן, הסיעה הקומוניסטית בכנסת אינה רואה אפשרות לתמוך במועמדותו של הדר"ר ווייצמן, ותצביע נגדו.

לה של ריבונותו ועצמאותו — חובה על נבחריו לזכור ולדעת, כי בוחרים הם בנושא הוד המדינה, שאיפתה, גודל־לתה ומייצגה בעמים.

מדינת־ישראל, שקמה לתחייה בחלק ממולדתנו במלחמת שחרור רווית דם וסבל נגד משעבד זר, מדינה זו אינה אלא שלב ראשון בתהליך שחרור ארצנו, נחלתנו ההיסטורית. צו דורנו הוא להחזיר את חלקיה הכבושים לחיק הריבונות העברית.

מדינת־ישראל, הנאבקת כיום על עצמאותה ואי־תלותה, מוקפת אויבים, נלחצת בין אינטרסים של מעצמות אדירות־כוח, כורעת במשקה, חייבת לסלול דרכה בעמים בעוז וללא רתיעה כמדינה חפשית משתחררת ומשחררת, בלתי־נכנעת ובלתי־יכבילה לרצון אחרים, נאמנה ליעודה ומגשימה חזון דורות לחירות ועצמאות.

ייעוד זה, עמידה זו מתגלמים באישיותו של נשיא המדינה, והוא חייב להיות סמלם ונושאם הן כלפי אזרחי המולדת ותפוצות ישראל והן כלפי העולם כולו.

מועמדותו של ד"ר ווייצמן לנשיא מדינת־ישראל ה"צגה לא בגלל כהונתו על כס־הנשיאות הראשונה. כאז כן גם עתה היא הוצגה בגלל היותו סמל התקופה הממושכת של ההתכחשות לתורת הרצל, שנושאה התנגדו לעיון המדינה העברית ונלחמו בתכנית ההצלה היחידה של יהדות אירופה, בתכנית האבאקואציה של זאב זיבו־טינסקי; היא הוצגה בגלל היותו נס לשיטה, שציינה כניעה למשעבד ושיתוף פעולה אחר נגד המעש המשותף רר של לוחמי המחתרת; היא הוצגה בגלל היותו נושא דברם של קטני אמונה ונעדרי חזון, הממשיכים בדרכם גם היום, בתקופה שנועדה להמשך מעש השחרור.

המורדים, שהעלו כפעלם את כס הנשיאות בישראל, רוצים לראות את ירושת דוד ושלמה נישאת בידי שואפיה ומגשימיה של מלכות ישראל גדולה, חפשית ושלמה.

על־כן אין מועמדותו של ד"ר חיים ווייצמן יכולה להיות ביטוי מתאים לגודל התפקיד, שעל דורנו למלאו. ונצביע נגדו.

שמואל מיקונים (מק"י):

כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה. נשיא המדינה חייב לבטא באישיותו ובמדיניותו את שאיפות העם לשלום ולעצמאות ולהגן על האינטרסים של העם העובד, שהוא רוב מנינו ובנינו של העם. המועמד המוצע הדר"ר חיים ווייצמן, איננו מבטא עקרונות וריבונות אינטרסים אלה.

בבית הזה יושבים כידוע, 75 חברי־כנסת. מכלל 120, המייצגים מפלגות פועלים ומדברים בשם רובו המכריע של ציבור־הפועלים המאורגן, אולם לא הוצג מועמד פועלים לנשיא המדינה, למרות משקלו הגדול מבחינה כמורת ואיכותית של מעמד־הפועלים בחיי העם והארץ.

בחירת הנשיא צריכה להתבסס על ריכוז של כוחות פוליטיים במדינה. היה ויש מקום לריכוז כוחות פועליים בכנסת, היה ויש מקום מפלגות הפועלים בבית הזה על יסוד המשותף והמאחד את כלל העמלים — יסוד השלום, העצמאות והדמוקרטיה. אולם ריכוז זה, חזית פועלים זו, לא הוקמה עד היום הזה. הנהגת מפא"י נושאת באחריות העיקרית לכך, כיון שהיא נטשה מוזן את רעיון אחדות הפעולה של מעמד־הפועלים למען ברית עם הבורגנות והאימפריאליזם.

במצב זה עלינו לדון על המועמד המוצע לנשיא על־ידי מפלגות השלטון לגופו ולקבוע את עמדתנו על יסוד

(הנ"ל פותחים את הקלפי ומונים את הקולות).

תוצאות ההצבעה

21 —	לא השתתפו בהצבעה (מהם 10 שאינם בארץ).
85 —	בעד ד"ר חיים וייצמן
11 —	נגד
3 —	דיקים

היו"ר י. שפרינצק :

על-יסוד תוצאות אלה, הנני להכריז כי ביום ב', כ' בחשון תשי"ב, בחרה הכנסת השניה את חיים בן עוזר ורחל וייצמן לנשיא מדינת-ישראל.

חבריה-הכנסת, העם בציון הביע את הוקרתו ואמונו במנהיגו, והכנסת בחרה בנשיאה הראשון של מדינת-ישראל שיכהן שוב כנשיא מדינתנו. יהיו ימי נשיאותו מאושרים ומבורכים לעם ישראל. בימיו ובימינו יתכנס העם בארצו ויתבצר בה. מדינת-ישראל מאחלת לנשיאה חיים ארוכים. יחי נשיא מדינת-ישראל !

היו"ר י. שפרינצק :

שמענו את ההצעות וההודעות. מתוך ההצעות מתקבל, שיש רק מועמד אחד לבחירה, והוא הד"ר חיים וייצמן. מזכיר הכנסת יקרא עכשיו את שמותיהם של חבריה-הכנסת, וכל אחד ואחד יגש לקלפי וישים את המעטפה בתוך התיבה. הואיל ויש רק מועמד אחד, צריך לכתוב על הפתק : בעד המועמד או נגד המועמד, או אם מישהו נמנע, יכניס פתק ריק.

אני מזמין את שלושת חבריה-הכנסת הבאים למנות את הקולות : חבריה-הכנסת שור, חברת-הכנסת פרסיץ וחברת-הכנסת ציולינג.

אנו עוברים להצבעה.

(מזכיר הכנסת מ. רוזטי קורא את שמות הצירים לפי סדר אלף-ביתי, והם שמים את מעטפות-ההצבעה לקלפי).

היו"ר י. שפרינצק :

אני מזמין את חבריה-הכנסת שושנה פרסיץ, זלמן שור ואהרן ציולינג לעלות על הבמה ולפתוח את הקלפי.

הישיבה ננעלה בשעה 17.25.